

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kovács Béla Sándor pártfogó ügyvéd (fél címe 1) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, dr. Halász Attila ügyvéd (fél címe 2) által képviselt Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (2471 Baracska, Pf. 2.) alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Székesfehérvár i Törvényszék 2012. október 4. napján meghozott, 27.P.21.688/2011/23. számú ítélete ellen a felperes részéről 24. és 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (Huszonötezer) forint + áfa fellebbezési költséget.

A le nem rótt 408.000 (Négyszáznolcezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét, amelyben a személyhez fűződő jogai megsértésének megállapítását és emiatt az alperes nem vagyoni kártérítésre, valamint közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére való kötelezését kérte, elutasította.

Kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítéletében ismertette a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (Bv. tvr.) 21. § (2) bekezdését, 35. § (1) bekezdését, 36. § (5) bekezdés c) pontját, 45. § (5) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) bekezdését, 76. §-át, 84. § (1) bekezdésének a)-e) pontjait, 339. § (1) bekezdését, 349. § (1) bekezdését, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 34. § (1) bekezdését, (2) bekezdésének d) pontját, 137. § (1), (2) bekezdéseit, 150. § (2) bekezdését, 8. számú mellékletét, a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartottak fegyelmi felelősségéről szóló 11/1996. (X. 15.) IM rendelet 2. § (1), (2) bekezdéseit, 23. § (1) bekezdését.

A felperesnek a fogvatartottak elhelyezési paramétereinek meghatározásának megszegésével kapcsolatos kereseti kérelme tekintetében rögzítette, hogy az alperes maga is elismerte a zárkák túlzásúfoltságát. Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elhelyezés ilyen módja önmagában még nem

jelenti azt, hogy a felperesnek sérült volna a testi épséghez, egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga. A rendelkezésre álló adatok alapján a felperes egészségi állapota nem romlott a korábbiakhoz képest, a zsúfoltságot pedig a több ember kényszerű együttélésével együtt járó kellemetlenségnek minősítette, és az ebből adódó alkalmazkodási szükségszerűség nem jelenti egyben az emberi méltóság megsértését is.

Osztotta továbbá azon alperesi álláspontot, hogy a büntetés-végrehajtási intézet nem vonható felelősségre a börtönviszonyok körülményeiért, ugyanis nincs jogszabályi felhatalmazása arra, hogy a befogadást túlszűfolttság miatt ne hajtsa végre. Az valóban megállapítható volt, hogy az alperes jogszabálysértő gyakorlatot folytatott a jogszabályban rögzített paramétereknek nem megfelelő elhelyezéssel, ez azonban automatikusan nem valósít meg személyiségi jogsérelmet is. Ez utóbbi megállapításához olyan többlettényállás szükséges, mely alapján megállapítható, hogy az elhelyezés körülményei a felperes számára kifejezetten elviselhetetlenek és embertelenek.

A felperesnek a tisztálkodási szerek biztosításával kapcsolatos igényét sem találta megalapozottnak. A vonatkozó jogszabályokból azt a következtetést lehet levonni, hogy ha az intézet az elítéltet átmenetileg nem tudja munkával foglalkoztatni, és az elítéltnak nincs letétben lévő pénze, a büntetés-végrehajtási intézet gondoskodik az elítélt legfontosabb személyi szükségleteire fordítható összegről. Ebből az következik, hogy az alperesnek csak abban az esetben kell biztosítani a felperes számára jogszabályban meghatározott tisztálkodási szereket, ha megfelelő letéti összeggel nem rendelkezik. Ezzel szemben azonban az alperes igazolta, hogy a vonatkozó időszakban a felperesnek volt letéti pénze, ezért az alperes nem volt köteles számára tisztálkodási szereket biztosítani.

A felperes poliallergiás megbetegedése miatt elrendelt naponkénti fürdés, tiszta takaró és ágyneműcsere biztosításának elmaradásával kapcsolatos igényt is elutasította az elsőfokú bíróság.

Ezzel összefüggésben úgy foglalt állást, hogy az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a felperesnek nem kellett naponta tiszta ágyneműt biztosítania 2009. december 9-ét követő időszakra. A Tököli Központi Kórház írásbeli terápiás javaslatának nyelvtani elemzéséből csak arra lehet következtetni, hogy a „naponta” kitétel nem csak a fürdésre, hanem a tiszta takaró és ágynemű biztosítására is vonatkozott. Az volt megállapítható továbbá, hogy az alperesi intézet orvosa figyelemmel volt a szakorvosi véleményre, és 2011. február 11-én naponkénti, majd hetenkénti tiszta ágyneműcseréről adott ki rendelkezést.

A felperesnek az epekímélő diéta elrendelésével kapcsolatos kérelme tekintetében azt állapította meg, hogy az intézeti befogadáskor az orvos a diéta elrendeléséről rendelkezett, és ezt epekímélő diétában jelölte meg. Tényként állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes semmilyen diétás étkezést nem kapott egészen 2010. április 14. napjáig.

Az ágynemű, takaró, fürdési lehetőség és epekímélő diéta biztosításával kapcsolatosan az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperes eljárása a felperes egészséghez való jogát nem sértette. Önmagában ugyanis az előírások megsértése személyiségi jogsérelmet nem eredményez, a felperesnek konkrét egészségügyi panaszai az alperesi mulasztás miatt nem keletkeztek. Azt követően, hogy a felperes gyomortáji panaszokkal jelentkezett, kímélő étkeztetését már aznap orvosolták. Ezt követően hasonló jellegű panasszal az intézeti orvosnál már nem járt. A felperesnek a fürdési engedély és tiszta takaró biztosításával kapcsolatos panaszát rövid időn belül a központi kórházba utalással orvosolta az alperes. A felperes ekkor sem utalt egészségi állapota romlására, illetőleg allergiás tüneteinek szaporodására.

Az elsőfokú bíróság a felperesnek a fegyelmi eljárással összefüggő igény jogcíme tekintetében osztotta a felperesi álláspontot. A vonatkozó jogszabály ismertetésével megállapította, hogy a fegyelmi vétségeket az csak példálózóan sorolja fel, ezért nem csak az abban megjelölt magatartások minősülnek fegyelmi vétségnek. Szintén jogszabályi rendelkezés vonatkozik arra, hogy az elítéltet megillető jogok gyakorlásának és kötelességek teljesítésének rendjét házirendben kell szabályozni. Ez tartalmazza az elítéltek viselkedésének szabályait is. Az alperesi házirend foglalkozik a fegyelmi felelősséggel, melynek körében kitér arra is, hogy a személyzet tagjainak megsértése és a tiszteletlen magatartás fegyelemsértésnek minősül.

Erre tekintettel arra lehetett következtetni, hogy az alperes a rendelkezésre álló felhatalmazás alapján járt el és jogszabályt nem sértett, így kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

Utalt arra is, hogy a felperes keresetében a fentiekkel összefüggésben a véleménynyilvánítás szabadságára is hivatkozott. Ebben a körben rámutatott, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának korlátja az, hogy véleménynyilvánítással más ember személyhez fűződő jogát nem lehet sérteni. A felperes azzal, hogy a szolgálatot teljesítő alperesi alkalmazottak személyiségéről negatív értékítéletet fogalmazott meg, a véleménynyilvánításnak ezt a korlátját átlépte. A büntetés-végrehajtási jogszabályok az elítélt véleménynyilvánítási szabadságát meghatározott cél érdekében korlátozhatják. Ez a konkrét cél a büntetés-végrehajtás biztonsága. A felperes áttételesen a negatív véleményének hangoztatásával olyan magatartást tanúsított, amely a büntetés-végrehajtás rendjére is kihatással lehetett. Erre tekintettel a felperes véleménynyilvánítási szabadság korlátozása a felperesi személyiségi jogot nem sértette.

A felperesnek a diatetikus szakértő kirendelésére, tanúk meghallgatására, fegyelmi iratok beszerzésére irányuló indítványát, mint sürgős elutasította. Nem volt vita a perben, hogy a fogvatartás bizonyos időszakában a felperes az előírt diétában nem részesült, ezért nem volt perdöntő jelentősége annak, hogy az epekímélő diétának milyen élelmiszerek felelnek meg. Ugyancsak nincs perdöntő jelentősége a felperes által írt levelek tartalmának, mert a fegyelmi eljárás megindítására és lefolytatására az alperesnek jogszabályi felhatalmazása volt és annak tartalmát a polgári bíróság nem vizsgálhatja felül.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a keresete szerinti döntés meghozatalát.

Álláspontja szerint az alperes megsértette az emberi méltósághoz való jogát, amikor nem teremtett a Tököli Központi Kórház által előírt egészségi állapotának megfelelő feltételeket, mindenekelőtt amikor nem kapott napi gyakorisággal tiszta ágyneműt és epekímélő étrendet.

Az alperes maga is elismerte, hogy ezen feltételeket nem biztosította a részére. Téves az elsőfokú bíróságnak azon álláspontja, hogy csak a szélsőséges, embertelen körülmények között történő fogvatartás eredményezi az emberi méltóság megsértését. Az ítéletben hivatkozott jogszabályok célja éppen a fogvatartottak emberi méltóságának megőrzése, ezért a jogszabályok megsértése szükségképpen az emberi méltóság megsértésével jár.

Szintén téves az az álláspont, mely szerint a személyiségi jog megsértésének megállapításához olyan többlettényállási elem bizonyítási szükséges, mely alapján megállapítható, hogy objektíve és a felperes számára is kifejezetten elviselhetetlen és embertelen a büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezés körülménye. Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatában

foglaltakra utalva előadta, hogy a személyhez fűződő jogok, és köztük az emberi méltósághoz és az egészséges környezethez való jog megsértése önmagában kártérítési igényre ad alapot. Az alkotmánybíróági határozatban foglaltakra utalva kifejtette, hogy a jogellenesség alapja alapvetően nem a károkozás, hanem a személyhez fűződő jogsértés. Elfogadhatatlan ezért az alperes azon álláspontja, mely szerint a jogsértése semmiben sem akadályozta a felperest. Az alperes által elismert jogsértés hátrányos következményeinek vizsgálata csak a kártérítés összegének meghatározásában bír jelentőséggel. Álláspontja szerint az elégtételadásra való utalással is meghatározott összeg fizetésére lehet kötelezni a személyhez fűződő jogot sértő felet, ha a jogsértés nem valósított meg olyan hátrányt, amelyet a nem vagyoni kártérítés kompenzációs funkciójával csökkenteni, vagy kiegyenlíteni kellene.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megfelelően bírálta el a felperes keresetét, és a tényállást is megfelelően tisztázta.

Előadta, hogy védekezésében kizárólag azt ismerte el, hogy az intézet túlszűfolt. A felperes azonban figyelmen kívül hagyta azokat a körülményeket, melyeket a per során előadott, nevezetesen azt, hogy napközben a zárkaajtók nyitva tartását, a napi szabad levegőn tartózkodást, az intézetben belüli szabadidős és sportolási lehetőségeket, művelődési programokat, képzéseket biztosította az elítélteknek.

Kifejtette, hogy a bírói gyakorlat töretlenül egységes abban, hogy a személyhez fűződő jog megsértése önmagában csak a jogellenes magatartás megállapítására adhat alapot, de a sérelmet szenvedő fél nem vagyoni kártérítést csak akkor igényelhet, ha bizonyítja olyan hátrány bekövetkezését, mely indokolja a nem vagyoni kárpótlás megállapítását.

Az anyagi jogszabály értelmezéséből kiindulva nem vonható felelősségre olyan objektív okok miatt, amelyeket hatáskörében megváltoztatni nem képes. A túlszűfolttság olyan körülmény, amely meggyőződése szerint a kártérítési szabályok alapján nem róható fel neki. Önmagában az, hogy egy helyiségben esetleg többen tartózkodnak, mint amennyit a jogszabály lehetővé tesz, még nem jelenti azt, hogy az emberi tartózkodásra alkalmatlan, elviselhetetlen vagy embertelen lenne.

Kiemelte, hogy a szabadságvesztésüket töltő elítéltek házirend és napirend szerint élnek. A felperes nem volt figyelemmel arra a körülményre és ezt a keresetében sem említette, hogy az alperesi házirend a jogszabályban előírt kötelező heti egy fürdési lehetőséghez képest hetente két meleg vízzel történő fürdést is biztosít az elítéltek számára. Megalapozatlan ezért az a felperesi megközelítés, hogy a felperes fogvatartása az emberi méltóságot sértette.

Eltérő a szakmai álláspontja a felperes által kifejtettektől, mert a személyhez fűződő jogok megsértése önmagában kártérítési igényre nem ad alapot, mivel ezt maga a jogszabály zárja ki, és a felperes fellebbezésében figyelmen kívül hagyta a felróhatósági elemet.

A fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal teljes egészében egyetértett, ezért határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A jogvita elbírálása szempontjából irányadó Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint, a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 76. §-a alapján, a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti - egyebek mellett - a testi épség, az egészséges és az emberi méltóság megsértése.

Az egyéb jogszabályok tekintetében a másodfokú bíróság csak visszautal az elsőfokú bíróság ítéletében ismertetettetekre.

Kitér a másodfokú bíróság arra, hogy közvetlenül a felperes által kézzel írott fellebbezés elnevezésű okiratot hatályos fellebbezésként elfogadni nem lehetett, mivel azt a felperesi jogi képviselő nem jegyezte ellen, illetve az nem minősült jogi képviselő által benyújtott fellebbezésnek. Az ilyen beadvány pedig hatálytalan, ezért az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság érdemben nem foglalkozott, kizárólag a jogi képviselő által benyújtott fellebbezést tekintette hatályosnak a Pp. 73/B. § (1) bekezdése alapján.

A másodfokú bíróság elsősorban arra mutat rá, hogy valamely anyagi jogszabály - perbeli esetben a fogvatartással összefüggő szabályok - megsértése automatikusan nem azonosítható valamely személyiségi jog megsértésével.

Következetes gyakorlat az eljáró bíróságok részéről az, hogy büntetés-végrehajtási intézetekben köztudomásúan tapasztalható túlszűfolttság miatt az adott büntetés-végrehajtás intézet jogellenes magatartása nem állapítható meg. A jogszabályi rendelkezések ugyanis kötik a büntetés-végrehajtási intézetet a tekintetben, hogy az elítélteket, illetőleg az előzetes letartóztatásban lévő személyeket a büntetés és intézkedés elrendelése esetén kötelesek befogadni. Amennyiben a befogadások száma meghaladja a jogszabályi előírások szerinti négyzetméter és légköbméter alapján kialakítható helyek számát, szükségképpen zsúfolttá válnak az intézetek. Ez azonban nem eredményez feltétlenül teljesen embertelen és elviselhetetlen körülményeket. A 6/1996. (VII. 12) IM rendelet 137. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek nem teljesítése nem okoz személyiségi sérelmet.

Az ágynemű, takaró, fürdési lehetőség és epekímélő diéta megfelelő biztosításának elmaradása szintén nem eredményezett embertelen fogvatartási körülményeket. A felperes részére a jogszabály és házirend által biztosított ágynemű takarócsere, fürdési lehetőség biztosított volt, és étkeztetésére is rendben sor került. Az orvosi előírás nem megfelelő követése nem eredményezett a felperesnél olyan körülményeket, és következményeket ami kifejezetten az emberi mivoltában való megaláztatást jelentett volna, és melyre tekintettel az emberi méltóság megsértése megállapítható lenne. Az alperesi magatartásnak egyáltalán nem voltak olyan bizonyított következményei, melyek a felperes testi épségének, egészségének sérelmét okozták.

A felperesnek a fegyelmi eljárás lefolytatásával összefüggésben előadott kifogásaira a másodfokú bíróság elsősorban arra utal, hogy külön eljárási rend szerint lefolytatott eljárás felülbírálata személyiségi jogok megsértésével kapcsolatos polgári perben nincs lehetőség.

Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a jogi helyzetet akkor, amikor azt állapította meg, hogy a felperes véleménynyilvánításhoz fűződő személyiségi jogának korlátozására kizárólag akkor kerülhet sor, ha ez a jogkorlátozás valamely különös érdeket szolgál. Ez az érdek jelen esetben a büntetés-végrehajtási intézet folyamatosan fenntartandó rendje, melyet a jogszabály és az alperesi házirend szabályoz. Ilyen körülmények között a felperes véleménynyilvánítási szabadságához fűződő jogának korlátozására lehetőség volt, és ez megteremtette az alapját a fegyelmi eljárás lefolytatásának is. Ilyen összefüggésben az alperes jogot ebben a tekintetben sem sértett.

Téves volt a felperes azon fellebbezésbeli álláspontja, hogy részére az elsőfokú bíróság ítélete indokolási részében megállapított jogsértő magatartások is nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezést eredményeznek. A fentiekben a másodfokú bíróság már utalt arra, hogy egyes jogsértések nem azonosíthatók a személyiségi jogok megsértésével. A büntetés-végrehajtási

intézet működésével kapcsolatos jogszabályok sérelme nem eredményez automatikusan nem vagyoni kártérítés megfizetésére vonatkozó igényt. Ilyen jogosultságot kizárólag a személyiségi jogok megsértése esetében lehetséges alkalmazni. Személyiségi jogsértés megállapítására okot adó alperesi magatartás megállapítása azonban nem történt, és a megállapított tényállás alapján ilyen következtetést sem lehetett levonni. Erre tekintettel a felperest nem vagyoni kártérítés, mint jogkövetkezmény egyáltalában nem illethette.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles viselni az alperes másodfokú perköltségét a Pp. 239. §-ának utaló szabálya és a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint.

A le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a Magyar Állam viseli.

Budapest, 2013. július 2.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

. Kisbán Tamás s.k.. Hercsik Zita s.k.
előadó bíró bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő